

ת"פ 5119/04/14 - מדינת ישראל נגד חברת מ.מ.מ. מפעלי מטמנות מאוחדים (1998) בע"מ, יחזקאל תותחני- בעצמו

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"פ 5119-04-14 מדינת ישראל נ' חברת מ.מ.מ. מפעלי מטמנות
מאוחדים (1998) בע"מ ואח'
לפני כבוד השופטת שרה חביב

המאשימה

מדינת ישראל

ע"י ב"כ עו"ד עופרה אורנשטיין

נגד

הנאשמים

1. חברת מ.מ.מ. מפעלי מטמנות מאוחדים (1998) בע"מ
2. יחזקאל תותחני- בעצמו
- ע"י ב"כ עו"ד יהל פורת

[פרוטוקול הושט]

הכרעת דין

החלטתי לזכות את הנאשמים מהעבירות המיוחסות להם בכתב האישום.

כתב האישום וטענות הצדדים

1. כתב האישום המתוקן מייחס לנאשמים עבירות של גרימת זיהום אוויר בלתי סביר, עבירות לפי סעיף 11(א)(1) יחד עם סעיף 4 בחוק למניעת מפגעים, התשכ"א-1961 [להלן: "החוק למניעת מפגעים"] יחד עם סעיף 2 בתקנות למניעת מפגעים [מניעת זיהום אוויר וריח בלתי סבירים מאתרים לסילוק פסולת], התש"ן-1990 [להלן: "תקנות למניעת מפגעים"]; עבירה של גרימת ריח בלתי סביר, עבירה לפי סעיף 11(א)(1) יחד עם סעיף 3 בחוק למניעת מפגעים, יחד עם תקנה 2 בתקנות למניעת מפגעים; אי נקיטת אמצעים למניעת זיהום אוויר וריח בלתי סבירים מאתרים לסילוק פסולת, עבירות לפי סעיף 11(א)(3) בחוק למניעת מפגעים וסעיף 12 בתקנות למניעת מפגעים יחד עם תקנות 2, 3, 4, 6(א) בתקנות הנ"ל.

2. הנאשמת 1 [להלן: "הנאשמת" או "הנאשמת 1"] היא חברה בע"מ אשר בזמנים הרלוונטיים ניהלה אתר לסילוק פסולת ופסדים בשם "גני הדס" הנמצא דרומית-מזרחית ובסמוך לצומת הנשיא מדרום לקיבוץ משמר הנגב [להלן: "האתר"]. הנאשם 2 היה בכל הזמנים הרלוונטיים מנכ"ל הנאשמת ומנהל פעיל בה [להלן: "הנאשם" או "הנאשם 2"].

3. כתב האישום מגולל את ההיסטוריה של הפעלת האתר ברישיון מיום 9.2.2000, אז ניתן הרישיון לניהול האתר, מפרט את תנאי רישיון העסק שנקבעו ביום 6.2.2000 ומפרט השתלשלות של התראות שונות שהוצאו לנאשמת ע"י המשרד להגנת הסביבה בגין החזקת צמיגים באתר ואופן החסנתם וכן בגין פקיעת רישיון העסק. המדובר בהתראות מהשנים 2004, 2006, 2007. ההתראה האחרונה המאוזכרת בכתב האישום הינה מיום 4.11.2007.

4. ביום 2.7.2009 בסמוך לשעה 16:00 פרצה שריפה במערום הצמיגים שהיה באתר ואשר הוחזק מעל פני הקרקע באופן שהצמיגים לא נחתכו ולא הוטמנו עפ"י המתחייב בתנאי הרישוי וההיתרים של האתר. עפ"י הטענה, כתוצאה מהשריפה, עשן שחור וסמך עלה מן האתר והתפשט בכל האזור, כיסה שכונת מגורים בבאר שבע והגיע עד לצומת טללים שליד קיבוץ משאבי שדה. למקום הוזעקו כוחות כיבוי והאש כובתה רק בשעה 23:00 לערך באותו היום.

עוד בכתב האישום, סעיף המתייחס לזיהום האוויר שנגרם כתוצאה משריפת צמיגים (סעיף 16 לעובדות כתב האישום). עפ"י הנטען, הנאשמים גרמו במעשיהם ובמחדליהם המתוארים בכתב האישום לזיהום אוויר ולריח חזק בלתי סביר אשר הפריעו לאנשים המצויים בקרבת מקום. במשך התקופה הרלוונטית ובמשך 1891 ימים לפחות לא נקטו הנאשמים באמצעים סבירים ויעילים הדרושים למניעת זיהום אוויר וריח בלתי סבירים באתר לסילוק פסולת ולמניעת בעירה של פסולת באתר ולא נקטו בכל האמצעים הדרושים לכיסוי יום יומי מהודק של כל הפסולת באתר באמצעות חומר כיסוי בשכבה שעובייה לא יפחת מ-15 ס"מ, הכל כפי שעולה מתנאי הרישיון וההיתרים של הנאשמת.

5. המאשימה הגישה ראיות למכביר באשר לניהול אתר הפסולת, לדיונים עם הרגולטור - המשרד להגנת הסביבה והרשות המקומית, באשר לניהול האתר, חריגה מהיתרים ומתנאי הרישיון שניתן, השמיעה עדים הן לעניין העובדות ביום השריפה, הן באשר למגעים שבין הנאשמת והרגולטור ואף עדה מומחית אודות נזקים שנגרמים כתוצאה משריפת צמיגים.

ב"כ המאשימה טוענת שיש מקום להרשיע את הנאשמים במיוחס להם בכתב האישום מן הטעם כי הוכחה שהצמיגים באתר הוחזקו שלא עפ"י התנאים ברישיון העסק של הנאשמת, כי לו היו מוחזקים עפ"י התנאים האמורים, השריפה לא הייתה פורצת ולכן מפגעי השריפה לא היו נגרמים. לטענתה, מאחר ומדובר בעבירות שהן מסוג אחריות קפידה, לא הרימו הנאשמים את הנטל להוכיח כי נקטו את כל האמצעים וגילו שקידה ראויה לשם הסרת המפגע. לטענתה, המאשימה הוכיחה זיהום אוויר חזק או בלתי סביר משום שהוכחה את פליטתו של עשן עצום ושחור בעדויות של עדי ראיה, בתמונות ובסרט וידאו ולאור החזקה שבדין, מאחר ומדובר באתר פסולת ובשריפה שבאתר פסולת - חזקה שמדובר בזיהום אוויר בלתי סביר ובגרימת ריח בלתי סביר.

6. מטעם הנאשמים העידו הנאשם 2, מנכ"ל המשרד להגנת הסביבה לשעבר, מנהל התפעול של הנאשמת 1 וכן החוקר רס"ב עופר אליאס וגשש משטרה מר סופיאן אלטורי, אשר חקרו את התפרצות השריפה באתר.

ב"כ הנאשמים טוען שתי טענות משפטיות ועובדתיות עיקריות, ראשית, טוען ב"כ הנאשמים כי אמנם העבירות המיוחסות לנאשמים הן עבירות מסוג אחריות קפידה והנטל עובר לנאשמים להוכיח כי פעלו בשקידה ראויה כדי למנוע

התממשות הסיכון (במקרה זה השריפה). עם זאת, אין להרשיע את הנאשמים בגין יצירת סיכונים או מחדל בהסרת סיכונים שלא התממשו, שכן אין המדובר בעבירת רשלנות. בנסיבות העניין, המאשימה לא הסירה ספק כי מדובר בהצתה מכוונת וזדונית של מערום הצמיגים באתר, ועל כן יש לקבוע למצער מחמת הספק כי מדובר בהצתה. הנאשמים פעלו כדי ובשקידה ראויה כדי למנוע אפשרות של הצתות - הוצבה במקום גדר, נערכו סיורי אבטחה ושהו מאבטחים במקום. על כן לא ניתן להרשיע את הנאשמים בעבירות המיוחסות להם.

שנית, מדובר במפעל מחזור ולא באתר סילוק פסולת, שכן מערום הצמיגים הוחזק במקום לצרכי מחזור, במקום עמדה מכונת קיצוץ צמיגים שהובאה לאחר השקעה משמעותית למקום ע"י הנאשמת ושהוצבה במקום ופעלה במקום בהסכמה של המשרד להגנת הסביבה, על אף שאין מחלוקת כי מפעל המחזור פעל במקום ללא רישוי עסק. עוד טוען ב"כ הנאשמים כי נערכה במקום ביקורת כיבוי אש. בנסיבות אלה, ומאחר ומדובר במפעל מחזור, החזקות שבדין מהן מבקשת המאשימה ללמוד על זיהום אויר בלתי סביר, אינן חלות על מפעל מחזור אלא על אתר פסולת, ועל כן זיהום אויר בלתי סביר לא הוכח במקרה דנן.

7. אין מחלוקת כי הנאשם 2 היה מנכ"ל פעיל אצל הנאשמת 1 ואחראי לפעולותיה ומחדליה כנושא משרה לאירוע השריפה, זאת ככל שיימצא שרובצת אחריות כזו. עוד אין מחלוקת כי אתר "גני הדס" הוא אתר סילוק פסולת שפועל במקום משנת 2000, אין מחלוקת אודות אירוע השריפה, על הזמן והמקום, על העובדה כי נשרף מערום צמיגים שלא הוטמנו במקום אלא הונחו חשופים בשטח. עוד אין מחלוקת כי בסמוך לשנת 2006 הובאה לאתר מכונת קיצוץ וגריסת צמיגים שפעלה עד מועד השריפה. מדובר במכונה שאמורה לאפשר מחזור הצמיגים לחומר גלם לתעשייה. אין מחלוקת כי פעולות המחזור והפעלת המכונה האמורה, בוצעו ע"י הנאשמים ללא רישיון עסק ושלא עפ"י כל דין וכי פעולות המחזור הנתענות בוצעו בשטח אתר "גני הדס".

המחלוקות העובדתיות והמשפטיות שבין הצדדים ניטשות למעשה בשתי נקודות עיקריות - האם האתר בו נמצאו הצמיגים ואירעה השריפה נחשב מבחינה משפטית אתר להטמנת פסולת או מפעל למחזור צמיגים והאם מדובר באירוע שנגרם כתוצאה מהצתה מכוונת או מהתלקחות ספונטנית. שאלות עובדתיות אלה משליכות על היישום המשפטי של החוק החל על אירוע השריפה, ומכאן ניתן לנסח מחלוקת משפטית באשר לאחריות הנאשמים תוצאות השריפה הנתענות - זיהום אוויר וריח בלתי סביר. ב"כ הנאשמים טוען כי זה לא הוכח לכשעצמו, וניתן להוכיחו רק באמצעות החזקות שבדין אשר חלות רק על אתר סילוק והטמנת פסולת ולא על אתרי מחזור.

המסגרת המשפטית

8. המאשימה מייחסת לנאשמים עבירות לפי החוק למניעת מפגעים. המדובר בנוסח שאיננו בתוקף עוד של הדין אשר מקל יותר עם הנאשמים מהנוסח הנוכחי ועל כן ולאור מועד ביצוע העבירה מייחסת המאשימה לנאשמים את העבירות עפ"י נוסח הקודם.

9. עבירה של גרימת זיהום אויר בלתי סביר עפ"י כתב האישום דנן מיוחסת לנאשמים עפ"י סעיפים

11(א)(1)+סעיף 4 בחוק למניעת מפגעים. סעיף 4 איננו בתוקף עוד, אך היה בתוקף במועדים הרלוונטיים ונוסחו היה כדלקמן:

**"(א) לא יגרום אדם לזיהום חזק או בלתי סביר של האויר, מכל מקור שהוא, אם הוא מפריע, או עשוי להפריע, לאדם המצוי בקרבת מקום או לעוברים ושבים.
(ב) זיהום אויר, לענין סעיף זה - זיהום על ידי עשן, גזים, אדים, אבק וכיוצא בזה".**

מלשוננו של סעיף 4 ניתן ללמוד כי יסודות העבירה שעל המאשימה להוכיח הן כי הנאשמים גרמו במעשה או במחדל לזיהום אויר, כי זיהום האויר היה בלתי סביר וכי הוא הפריע או עשוי להפריע למי שנמצא בקרבת מקום או לעוברים ושבים. כבר כאן יש לציין כי אין מחלוקת שכתוצאה מהשריפה נפלט עשן אשר נחשב זיהום אויר לכשעצמו עפ"י ס"ק (ב) הנ"ל. יחד עם זאת, אין המדובר בהכרח בזיהום אויר בלתי סביר.

סעיף 11(א)(1) לשונו כדלקמן:

**"העובר על הוראות אלה, דינו - מאסר ששה חודשים או קנס כאמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן - חוק העונשין), ואם נעברה העבירה על ידי תאגיד, דינו - כפל הקנס האמור:
(1) סעיפים 2 או 3 לחוק זה;"**

בנוסחו הקודם כלל הסעיף גם את סעיף 4 שלעיל.

10. עבירה של גרימת ריח בלתי סביר עפ"י כתב האישום דנן מיוחסת לנאשמים עפ"י סעיפים 11(א)(1) הנ"ל + סעיף 3 בחוק למניעת מפגעים שנוסחו כדלקמן:

"לא יגרום אדם לריח חזק או בלתי-סביר, מכל מקור שהוא, אם הוא מפריע, או עשוי להפריע, לאדם המצוי בקרבת-מקום או לעוברים ושבים".

יסודות העבירה עפ"י סעיף 3 שעל המאשימה להוכיח הן גרימה של ריח, הריח צריך להיות חזק ובלתי סביר, ועליו להפריע או שהוא עשוי היה להפריע לאדם שנמצא בקרבת מקום או לעוברים ושבים - הכל בדומה לסעיף 4 הנ"ל אך במובחן מזיהום אויר מדובר בריח.

11. עבירה של אי נקיטת אמצעים למניעת זיהום אויר וריח בלתי סבירים מאתרים לסילוק פסולת, היא עבירה לפי סעיף 11(א)(3) בחוק למניעת מפגעים יחד עם תקנה 12 + תקנות 2, 3, 4, 6(א) בתקנות למניעת מפגעים. סעיף 11(א)(3) מגדיר תקנות שהתקין השר הקובעות מהם רעש או ריח חזקים ובלתי סבירים כעבירה פלילית. תקנה 12 הנ"ל קובעת כי מי שעובר על אחת מהתקנות למניעת מפגעים דינו מאסר 6 חודשים. תקנות 2, 3, 4, 6(א) קובעות כדלקמן:

"זיהום אויר וריח בלתי סבירים

2. עשן, גזים, אדים, אבק וכיוצא באלה הנפלטים מבעירת פסולת באתר לסילוק

פסולת הם זיהום אויר בלתי סביר הגורם ריח בלתי סביר.

נקיטת אמצעים

3. (א) מפעיל אתר לסילוק פסולת יתחזק את האתר ויפעילו באופן שימנע זיהום אויר וריח בלתי סבירים מהאתר וינקוט אמצעים הדרושים לפי תקנות אלה, למניעת זיהום אויר וריח בלתי סבירים.

איסור הבערת פסולת

4. מפעיל לא יבעיר פסולת באתר, ולא יתיר לאחר להבעיר כאמור, וינקוט כל אמצעי סביר ויעיל למניעת בעירה של פסולת באתר.

...

כיסוי הפסולת בחומר כיסוי

6. (א) מפעיל ינקוט כל אמצעים הדרושים לכיסוי יומיומי מהודק של כל הפסולת באתר באמצעות חומר כיסוי בשכבה שעוביה לא יפחת מ-15 סנטימטרים".

12. התקנות שלעיל [ולמעשה תקנה 2] מקימות חזקה אשר חלה על אתרים לסילוק פסולת, אשר פוטרת את המאשימה מלהוכיח את היסוד "בלתי סביר" בהתייחס לזיהום אויר או ריח שנגרמים כתוצאה משריפה באתר סילוק פסולת. עפ"י תקנה 2, פליטה של עשן כתוצאה מבעירת פסולת נחשבת זיהום אויר בלתי סביר אשר גורם ריח בלתי סביר.

בנסיבות אלה, נקל להבין מדוע הצדדים בתיק דנן בילו את מרבית זמנם בבית המשפט במהלך דיוני ההוכחות בהתכתשות סביב השאלה האם הצמיגים שנשרפו בערו באתר סילוק הפסולת או במפעל מחזור אותו הפעילה הנאשמת בסמוך לאתר סילוק הפסולת [ככל שייקבע כי אכן הופעל מפעל שכזה]. היה ויימצא כי מדובר במפעל מחזור, התקנות הנ"ל אינן חלות עליו ועל המאשימה להוכיח בפועל כי העשן שנפלט כתוצאה מהשריפה מהווה זיהום אויר בלתי סביר וגרם לריח בלתי סביר אשר הפריעו או שעשויים היו להפריע לעוברים ושבים או לאחרים אשר מצויים בקרבת מקום.

13. העבירות לפי סעיף 11 בחוק למניעת מפגעים הן עבירות מסוג אחריות קפידה [ר' סעיף 11(ה) בחוק]. בעניינו של הנאשם שהינו נושא משרה אצל הנאשמת קמה לו אחריות לפי סעיף 11ג אשר קובע את חובתו של הנאשם 2 לפקח ולעשות כל שניתן כדי למנוע עבירות לפי סעיף 11 ע"י התאגיד או ע"י מי מעובדיו [סעיף 11ג(א)] וקיימת חזקה שנושא משרה הפר חובתו האמורה בס"ק (א) אלא אם הוכיח כי עשה כל שניתן כדי למלא חובתו.

בעניינה של הנאשמת יש להפנות לסעיף 14 בחוק למניעת מפגעים אשר קובע כי רואים אדם כאילו גרם למעשה גם אם הוא נעשה במקום הנתון בשליטתו ובפיקוחו או ע"י מי שנתון לשליטתו או בפיקוחו והוא לא נקט כל האמצעים הסבירים למניעתו. הנטל להוכיח כי ננקטו אמצעים סבירים כאמור רובץ לפתחה של הנאשמת.

דין והכרעה

האם מדובר בהצתה או בשריפה שפרצה באופן ספונטני

14. מאחר ומדובר בעבירות של אחריות קפידה, הנטל עובר לנאשמים להוכיח כי עשו כל שניתן כדי למנוע את

הסיכון שהתממש בסופו של יום: לפי סעיף 22(ב) בחוק העונשין התשל"ז-1977 [להלן: "**חוק העונשין**"], לא יישא אדם באחריות מסוג אחריות קפידה אם נהג ללא מחשבה פלילית וללא רשלנות ועשה כל שניתן כדי למנוע את העבירה. נטל הראיה עובר לנאשם אשר טוען כי פעל כאמור.

מובן מאליו כי מאחר ועסקין בהליך פלילי ומאחר וסעיפי העבירה אינם עוסקים בעבירה של אי נקיטת אמצעי זהירות- על הנאשם להביא ראיות כי קידם את פני הסכנה שהתממשה ובמקרה דנן הסכנה שהתממשה והביאה לפרוץ השריפה.

15. אין מחלוקת כי מערום הצמיגים שנשרף לא נדלק כתוצאה משריפה אחרת סמוכה. צמיג איננו חומר שבוער בעירה ספונטנית. יש צורך באש ישירה שתבעיר אותו ובדרך כלל יש צורך גם בחומר דליק כדי להביא לבעירה אפקטיבית, ניסיון החיים מלמד זאת, שכן אחרת צמיגים לא היו משמשים אותנו בתעשיית הרכב. הנאשם 2 העיד לעניין זה [ר' עמ' 20 ש' 19 - 23]. זאת ועוד, בחקירה נגדית לב"כ המאשימה אישר ע.ה. 5, ד"ר יוסי ענבר, את האמור: **"צמיגים זה חומר אורגני שאם מציתים אותו או מדליקים אותו הוא נדלק, הוא לא נדלק באופן ספונטני"** [ר' עמ' 44 ש' 1 ואילך]. בהמשך מסביר העד כי צמיג אשר הוטמן באתר הטמנה יחד עם פסולת אחרת יכול להידלק כתוצאה מהתלקחות ספונטנית של בעירה של הפסולת האחרת. העד דיין והסביר כי מדובר בחומר שאיננו נתון לבעירות ספונטניות. מדובר בעד שהיה מנכ"ל המשרד להגנת הסביבה וחזקה כי הוא מכיר את הנושא. נראה כי לא יכולה להיות עוד מחלוקת בנושא זה, מה עוד שכאמור, ניסיון החיים מלמד אותנו כי הדבר נכון.

16. המאשימה לא הציגה כל ראיה אשר יכולה לתמוך בתזה ולפיה הנאשמים או מי מהם גרמו לשריפה בכך שהציתו את הצמיגים. כל הטענות של המאשימה בסיכומיה לעניין זה [ר' סעיף 33 לסיכומים] ראוי היה שלא יעלו. עסקין בהליך פלילי, התזה כי ייתכן ואחד מעובדי האתר הוא שהצית את השריפה, כי ייתכן שהשריפה הייתה תוצאה של רשלנות של עובדים ועוד כהנה וכהנה תזות שונות בדבר ההצתה המתבקשת של המקום, אין יכולות להישמע בשלב זה. הנטל על המאשימה הוא להביא ראיות אשר ישכנעו מעבר לספק סביר בדבר התזה אותה היא מבקשת את בית המשפט לקבל, ולא ניתן להגיע לקביעות עובדתיות מרשיעות בדרך אחרת.

17. הנאשמים מצידם טרחו והביאו לעדות את מר סופיאן אלטורי [ע.ה. 1]. מדובר במי שהיה גשש אשר הגיע למקום סמוך לאחר אירוע השריפה. בעדותו סיפר כי בגדר של האתר זיהה פרצה ועקבות שיצאו מכיוון הפרצה החוצה לכיוון עקבות של רכב ומשם נראה היה כי העקבות עלו לרכב והרכב נסע מהמקום. עוד הוגשה הודעת העד במשטרה [ר' עמ' 15 ש' 19 ואילך; ר' נ/2]. בהמשך בחקירה נגדית, טען העד כי ראה גם עקבות כניסה ועקבות יציאה מהאתר. ב"כ המאשימה מבקשת לקבוע כי מדובר בשקר, שכן הדבר איננו מוזכר בנ/2, וחלפו שנים מספר בין ההודעה בנ/2 ובין מועד העדות בבית המשפט.

סבורתני כי די בעובדה שהגדר הייתה פרוצה וכי נצפו עקבות מהאתר החוצה כדי לקבוע שישנו למצער ספק בדבר הצתה זדונית ומכוונת של מערום הצמיגים כאמור. זאת בוודאי לאור נסיבות השריפה כאמור לעיל. שנית, כאשר המאשימה מציגה שאלה בחקירה נגדית, חזקה כי היא מצפה מהעד לזכור את התשובה, ובנסיבות אלה, אל לה לבוא אל העד בטענות שעה שהוא מתעקש שהוא זוכר את האירוע, ואת התשובה לשאלה.

למצער מחמת הספק אני קובעת כי השריפה במערום הצמיגים באתר הרלוונטי נגרמה כתוצאה מהצתה מכוונת וזדונית של מי שהגיעו מחוץ לגדר האתר ונכנסו אליו דרך פרצה בגדר.

18. סבורתני כי הנאשמים הוכיחו שפעלו כדי למנוע אפשרות של הצתה ונקטו באמצעים סבירים לעניין זה- הנאשם 2 העיד כי המקום היה מגודר בגדר גבוהה, כי הפעיל במקום סיורים רכובים מסביב לגדר ובמקום נכחו גם מאבטחים 24 שעות ביממה [ר' עמ' 21 ש' 4-11; ר' עמ' 31 ש' 12-25].

המאשימה לא טענה ואף לא הצביעה על פעולות אחרות שראוי היה לנקוט כדי למנוע הצתות במקום. המדובר באתר סילוק והטמנת פסולת ולצדו לכל היותר מפעל מחזור צמיגים (כך עפ"י טענת הנאשמים). סבורתני כי אין מקום לדרוש אמצעי בטיחות חמורים והדוקים יותר מאלה שננקטו: בניית גדר, שמירה של 24 שעות בתוך האתר, חלקה ממונעת, חלקה רגלית. נראה כי הנאשמים נקטו באמצעים סבירים ומקובלים כדי למנוע הצתות. אין שמירה הרמטית באתרים כגון אלה, ואין זה ראוי מבחינה ציבורית או ערכית לדרוש שמירה הרמטית או שמירה הדוקה יותר מזו שפעלה במקום.

19. על אף האמור, לא ניתן להורות על זיכוי מלא של הנאשמים מהעבירות המיוחסות להם כבר בשלב זה, מאחר שכלל שמדובר באתר סילוק והטמנת פסולת, היה על הנאשמים לחתוך את הצמיגים, להטמין אותם ולכסות אותם בחומר כיסוי בשכבה שעובייה לא יפחת מ-15 ס"מ [ר' תקנה 6(א) בתקנות למניעת מפגעים לעיל]. ברי, כי לו היו הצמיגים מוחזקים כשהם מוטמנים מתחת לשכבת כיסוי כאמור, לא ניתן היה להצית אותם. על כן כדי לפטור את הנאשמים מאחריות פלילית, יש לקבוע כי מדובר במפעל מחזור, או אז ייתכן ויש מקום לקבוע כי החזקת הצמיגים במערום כפי שהוחזקו הינה סבירה בנסיבות העניין.

האם מדובר במפעל מחזור או באתר לסילוק פסולת

20. אין מחלוקת עובדתית כי בתחומי הגדר של האתר "גני הדס" הוצבה במהלך שנת 2006 מכונה לגריסה וקיצוץ של צמיגים. המכונה האמורה מפרידה את המתכת מהצמיגים וגורסת אותם לפיתיתים עד לרמת אבקה [ר' עמ' 18 ש' 20-30]. עפ"י עדות הנאשם, המתחם משתרע על כ-700 דונם, אתר האשפה מחזיק כ-400 דונם ומסביב לו ישנם שטחים פתוחים שניתן לנצל אותם. מכונת קיצוץ וגריסת הצמיגים הוצבה מרחק של בין 100 ל-150 מטרים מאתר הטמנת האשפה. המאשימה לא הציגה כל ראיה לסתור טענה זו, להפך, עד התביעה שרון פלוטניצקי [ע.ת. 1] מנהל תחום תשתיות במחוז דרום במשרד להגנת הסביבה, אישר על גבי תצ"א שהוצגה לו בחקירה הנגדית [נ/1] כי הצמיגים אוחסנו במרחק מתאים לטענת הנאשם (100-150 מטרים) ממקום ההטמנה של הפסולת ובצד הצפון מזרחי של האתר [ר' עמ' 7 ש' 28]. התצ"א נ/1 חולקה לשטחים שמוספרו 1,2,3. שטח מס' 1 עפ"י העדויות הוא תאים בהם הסתיימה ההטמנה, שטח מס' 2 הוא שטח פעיל ומוכן להטמנה ושטח מס' 3 הוא שטח שנחפר לצורך הטמנה עתידית. עפ"י עדותו של ע.ת. 1, בחומר שנחפר עושים שימוש לכיסוי שטח מס' 2. זאת ועוד, העד מסכים כי מקום החזקת הצמיגים [סומן באיקס על גבי נ/1] הוא שטח שעדיין לא הוקם בו תא הטמנה אך נעשו בו חפירות כדי להוציא חומר כיסוי [ר' עמ' 8 ש' 11-20]. עד התביעה תומך בטענת הנאשם אף כי איננו נוקט במרחק במטרים בו הוחזקו הצמיגים מתא ההטמנה הפעיל [שטח מס' 2 בנ/1]. עדות זו של עד התביעה באשר למקום החזקת הצמיגים נתמכת בעדותו של עד ההגנה מר דני בן דבורה, מי שהיה מנהל התפעול אצל הנאשמת 1, אשר סימן את מקום השריפה [שם הוחזקו הרי הצמיגים]

באופן דומה מבחינת המרחק מאתר ההטמנה עצמו על גבי תמונה דומה לזו שהוצגה לעד התביעה [נ/7 - סומן באיקס, ר' עמ' 33, ש' 27].

לאור האמור, אני קובעת כי מערום הצמיגים שנשרף הוחזק בסמיכות לשטח שנחפר לצורך הטמנה עתידית ובמרחק של בין 100 ל-150 מטרים מתא ההטמנה הפעיל שהיה באותו זמן באתר "גני הדס". נראה כי הדבר אף מתיישב עם המפה [נ/1] לאור קנה המידה המסומן בה, תוך התחשבות בעובדה כי חלו שינויים במקום, שכן עפ"י העדויות התצ"א [נ/1] צולמה כחמש שנים לאחר השריפה, ויש להתחשב בעובדה כי חזקה שתא ההטמנה שסומן מס' 2 התרחב וגדל במהלך השנים.

21. עוד יש מקום לציין כי אין מחלוקת והדבר עולה אף ממסמכי התביעה שהוצגו ומעדויות עדי התביעה, כי במקום הופעלה מכונת קיצוץ הצמיגים בהסכמת הרגולטור - המשרד להגנת הסביבה, במסגרת פיילוט, למצער חלק מהזמן [ר' עדותו של הנאשם לעניין זה בעמ' 24 ש' 11 והלאה; עמ' 25 ש' 1 ואילך; ר' ת/25 - מכתב מאת המשרד לאיכות הסביבה משנת 2004 שקובע תנאים לבחינת הכדאיות הכלכלית של מפעל מחזור צמיגים באתר "גני הדס"; ר' ת/13 משנת 2006 מכתב מאת הנאשמת אל המשרד לאיכות הסביבה שדן בטיפול בצמיגים באתר "גני הדס" ובין היתר מציע להפעיל מערך מחזור מתאים; ר' ת/12 מכתב מאת המשרד לאיכות הסביבה משנת 2005 אשר דן בטיפול בצמיגים באמצעות מכונת הקיצוץ הרלוונטית בסעיף 2 למכתב: **"מנהל האתר מזמין בימים אלו מכונה ניידת לקיצוץ צמיגים לרצועות בעלות של כמיליון דולר."** בהמשך יש דיון בבקשת הנאשמת לאפשר הקמת מערך המחזור].

המדובר במכונה שהנאשמת השקיעה ברכישתה סכום נכבד של כמיליון דולר [ר' ת/12 בציטוט שהובא דלעיל], והובאה למקום בשנת 2006 לערך [ר' עמ' 30 ש' 22].

תוצרי הגריסה נמכרו לחברות שפועלות בתחום ומשמשות בו כחומר גלם לתעשייה [חברת טיירק בעיקר] הוצגו חשבוניות לעניין זה, וע"ה 5 ד"ר ענבר, שהיה מנכ"ל המשרד להגנת הסביבה עד שנת 2011 העיד על פעילותה של חברת טיירק כחברה שעושה שימוש בתוצרי מחזור צמיגים כחומר גלם תעשייתי [ר' עמ' 42, ש' 29 - 32; החשבוניות הוצגו וסומנו נ/3].

נראה כי אין מנוס מלקבוע כי בפועל פעלו הנאשמים כדי להקים מפעל מחזור או מערך למחזור צמיגים במתחם "גני הדס", והמיזם החל בדיעת וברשות הרגולטור - המשרד להגנת הסביבה [או המשרד לאיכות הסביבה כתוארו בזמנים הרלוונטיים]. על האפשרות כי מרכז מחזור יפעל לצד אתר סילוק והטמנת פסולת, ובאותו מתחם מגודר ניתן ללמוד מע"פ (מרכז) 36870-03-13 חן המקום בע"מ נ' מדינת ישראל (המשרד להגנת הסביבה), (16.12.2013), שם פעלו ברישיון זה לצד זה אתר הטמנה וסילוק של פסולת ואתר מחזור.

22. הנאשם 2 העיד כי נבנו במקום דת"קים לשם אחסון צמיגים וצמיגים גרוסים וזאת בעצה אחת עם מהנדס כיבוי אש - מדובר בסוללות עפר שיצרו בור בשטח, ואשר במקרה של שריפה, הסוללות קורסות פנימה לתוך הבור ומסייעות בכיבוי השריפה, שכן צמיגים מכבים באמצעות עפר ולא באמצעות מים. בנוסף בשל הטמפרטורה הגבוהה בעת שריפה

עמדו לאורך הדת"קים צינורות כיבוי וזאת כדי לצנן את הכלים הכבדים שיסייעו בדחיפת העפר ובכיבוי השריפה [ר' עמ' 20 ש' 1-10]. הנאשם חזר על האמור בחקירה נגדית והעיד כי את הדת"ק הראשון בנה בשנת 2004 [עמ' 24 ש' 14 והלאה].

23. עפ"י המצב החוקי הקיים היום והחל מיום 1.7.2013, חל איסור על הטמנת צמיגים בכל דרך שהיא (שלמים, חתוכים, גרוסים) באתר לסילוק פסולת או בכל מקום אחר וחלה חובה למחזר צמיגים [ר' סעיף 4 בחוק לסילוק ולמחזור צמיגים, תשס"ז-2007 (להלן: "**חוק הצמיגים**")].

סעיף 1 בחוק הצמיגים הוא סעיף מטרות ולפיו מטרת החוק " . . להסדיר סילוק ומחזור של צמיגים באופן שיבטיח הגנה על הסביבה ומניעת מפגעים, ובכלל זה שריפה בלתי מבוקרת, וצמצום ההטמנה של צמיגים באתרי פסולת".

סעיף 2 הוא סעיף ההגדרות בחוק והוא מפנה לחוק לאיסוף ופינוי פסולת למחזור התשנ"ג-1993 [להלן: "**חוק המחזור**"] לשם הגדרת מחזור.

24. סעיף 1 בחוק המחזור הוא סעיף ההגדרות ושם ניתן למצוא הגדרות ל"מחזור", "מתקן מחזור", "מרכז מחזור" ו"פסולת למחזור". עפ"י כלל ההגדרות הנ"ל, נראה כי אין אלא לקבוע כי באתר "גני הדס" בסמוך למקום בו הוחזקו הצמיגים שנשרפו, פעל מרכז מחזור.

25. אין ולא יכולה להיות מחלוקת כי פעולת קיצוץ הצמיגים היא למעשה פעולת מחזור אשר הפכה את התוצרים: פתיתים גרוסים של צמיגים בגדלים שונים, לחומר גלם לתעשיות שונות. הדבר עולה מהחשבוניות שהוצגו [נ/3] מהן ניתן ללמוד כי מדובר היה בחומר גלם שעבר לתעשייה למשל באמצעות חברת טיירק בע"מ כאמור לעיל.

עפ"י ההגדרה של מתקן מחזור, נראה שאין אלא לקבוע כי אותה מכונה שהובאה ע"י הנאשמים למקום ועסקה בקיצוץ הצמיגים היא מתקן מחזור לפי ההגדרה: "כלי או אמצעי לאצירה, דחיסה, כבישה, גריסה, קשירה וכיוצא באלה, המשמש למיון, לטיפול, או להקטנת נפח הפסולת למיחזור".

26. מרכז מחזור מוגדר כ- "**מקום בו מותקנים מכלים יעודיים**" ומיכל ייעודי מוגדר- "**כלי קיבול לאצירת סוג פסולת למיחזור**".

סבורתני כי למצער מחמת הספק, יש לקבוע כי אותם דת"קים שהוקמו ע"י הנאשמים הם מכלים ייעודיים. ייתכן ויש מקום לתהות על השאלה האם הוקמו עפ"י הנהלים או עפ"י התקנות. בוודאי שאין מחלוקת שאלה הוקמו שלא עפ"י כל דין, שכן לא ניתן להם היתר בנייה ולמפעל המחזור או מרכז המחזור לא ניתן רישיון עסק, אך מאחר ורישיון העסק איננו קונסטרוקטיבי ואיננו תנאי להגדרת מרכז מחזור או מתקן מחזור או מפעל מחזור, אין לי

אלא לקבוע כי הנאשמים הפעילו במקום מתקן מחזור ומרכז מחזור.

27. קביעה זו מתיישבת אף עם התכלית החקיקתית של חוק הצמיגים אשר מסדיר סילוק ומחזור של צמיגים כדי להבטיח הגנה על הסביבה ומניעת מפגעים. מדובר באינטרס ציבורי שהוכר כנחוץ באופן ישיר באמצעות החוק הנ"ל. שעה שברור שהמחוקק הכיר בצורך להקים מרכזים למחזור צמיגים, ולאור העובדה כי הנאשמים החלו בפעולות מחזור הצמיגים בהסכמת הרגולטור, אין מקום היום שלא לאמץ את הפרשנות המתבקשת ולא להגדיר את המקום כמרכז מחזור, אך משום שפרצה בו שריפה והמאשימה בחרה להעמיד את הנאשמים לדין, או משום שהמצב החוקי בעת פרוץ השריפה היה שונה.

28. לאור האמור, ועל מנת לפטור את הנאשמים מאחריות פלילית לתוצאות השריפה יש לבחון האם הוחזקו הצמיגים במקום באופן ראוי בהתייחס למרכז מחזור [במובחן מאתר סילוק פסולת], ובאופן המקדם פני שריפה אפשרית. כבר כאן יש להעיר כי שעה שמדובר בהצתה, הרי שלא ניתן למנוע אותה אלא אם הצמיגים היו מוחזקים מתחת לפני הקרקע ומתחת לשכבת כיסוי כמצוות תקנה 6 בתקנות מניעת מפגעים [ר' לעיל]. דרך החזקה כזו של צמיגים אינה סבירה כשעסקין במרכז מחזור צמיגים. ברור כי יש להחזיק את הצמיגים באופן שיהיו זמינים לקיצוץ וגריסה באמצעות מתקן המחזור שהיה בשטח, וברור שאת תוצרי המחזור יש להחזיק באופן זמין להעמסה והובלה ללקוחות חומר הגלם.

29. המאשימה לא התמודדה עם האפשרות כי מדובר במרכז מחזור, ועם ההשלכות של קביעה עובדתית זו על האופן הראוי בו יש להחזיק את הצמיגים כדי לקדם פני הצתה או שריפה.

30. הנאשם העיד כאמור, כי בנה במקום דת"קים, החזיק במקום כלים כבדים לדחיפת עפר שיסייעו בכיבוי שריפה היה ותיגרם, ואף הותקנו במקום צינורות כיבוי כדי לקרר את אותם כלים ולאפשר להם לעבוד באופן רציף לפרקי זמן ארוכים. במהלך אירוע השריפה כל הצעדים האמורים ננקטו כדי לכבות את השריפה והכלים הכבדים שהחזיקו הנאשמים במקום נכנסו לפעולה [ר' עדותו של הנאשם בעמ' 25 ש' 20 והלאה, ר' גם התמונות ת/17 שצולמו במהלך האירוע על ידי נציגי המשרד להגנת הסביבה, ובעיקר תמונות מס' 37-40; 46, 49, 51-60; 71-74]. עוד עולה מעדותו של הנאשם כי נסללו במקום "שבילי אש" כדי להפריד בין השטח בו הוחזקו הצמיגים ובין אתר הטמנת הפסולת, ובניגוד לטענות ב"כ המאשימה בחקירה נגדית כלפי הנאשם, הדבר נתמך בתמונות ת/17 [ר' תמונות 1, 3, 41, 49, 65, 66]. ניתן לראות בבירור בקצה הימני של התמונה שמספרה 1 בת/17, ובתמונות 65 ו-66 כי מערום צמיגים אחד בוער, ואילו האחר איננו בוער, ומופרד מהמערום הבוער בשביל עפר משמעותי. הפרדה זו נעשתה על ידי כלים כבדים שהובאו למקום על ידי הנאשמים [ר' דו"ח הכיבוי נ/9 אשר מתאר את השתלשלות האירוע]. בתמונות מס' 71 - 74 ניתן לראות כי בשעות הלילה, עת הושגה השתלטות על השריפה מערום הצמיגים כבר שכן [בעודו בוער] בבור שנוצר מהדת"ק עליו העיד הנאשם.

31. לכל האמור לעיל יש להוסיף כי הנאשמים הציגו אישור מאת כיבוי אש [נ/4] המקים למצער ספק באשר לדרך החזקת הצמיגים במקום ובכלל. המדובר בחשבונית על סך של 28,248 ₪ ששולמו לכיבוי אש על ידי הנאשמת 1 בגין "ביקורת מניעה" שנערכה ביום 19.11.2008. הנאשם העיד כי מדובר בביקורת אשר שנערכה ואשר תקפה למשך שנה

שלמה [ר' עמ' 21 ש' 19-22]. נכונה טענת המאשימה כי לא הוצג אישור בעניין, ולא הוכח כדבעי כי ניתן אישור מאת כיבוי אש לאתר בכלל ולמרכז המחזור בפרט. אלא שהמאשימה מצידה לא טרחה לבקש את התיק הרלוונטי בכיבוי האש כדי לסתור את הטענה, ואף לא הביאה כל ראיה אחרת לסתור. נ/4 מציין מספר תיק בכיבוי אש אשר מתייחס לאותה ביקורת. סביר להניח [ולמצער היה מקום לבחון זאת], כי בתיק האמור מתוייקת כלל התכתובת בין הנאשמת 1 ובין כיבוי אש. אם ניתן אישור אם לא, וכו'. המאשימה לא טרחה להביא עדות הזמה בנקודה זו, על אף שניתן היה לעשות כן במאמץ סביר, וכל שנותר בפני בית המשפט הוא עדותו של הנאשם בצירוף חשבונית על סכום משמעותי בגין ביקורת אש שנערכה במקום. בנסיבות אלה, קם למצער ספק בעניין, **ויש לקבוע מחמת אותו ספק, כי ניתן אישור מאת כיבוי אש לאתר "גני הדס" בכללותו ובין היתר למרכז המחזור ולאופן החזקת הצמיגים במקום.**

32. המאשימה לא הציגה אלטרנטיבה התנהגותית או פעולה אלטרנטיבית שהיה על הנאשמים לנקוט בהנחה ומדובר במרכז מחזור אלא טענה לאורך כל הדרך כי היה עליהם להטמין את הצמיגים - פעולה שאיננה הגיונית שעה שמדובר במרכז מחזור כאמור.

בנסיבות העניין, אין לי אלא לקבוע כי הנאשמים הפעילו במקום מרכז מחזור כאמור, מחמת הספק אני קובעת כי הם החזיקו את הצמיגים באופן סביר בהתייחס לעובדה שמדובר במרכז מחזור ומאחר ומדובר בהצתה לא ניתן לומר שרובצת אחריות לפתחם של הנאשמים כאמור לעיל.

33. לאור כלל האמור לעיל ולאור הקביעות העובדתיות והמשפטיות אליהן הגעתי אינני נדרשת לטענות בדבר גרימת זיהום אויר וריח בלתי סבירים, שכן אף אם אלה נגרמו כתוצאה מהשריפה, הרי שלא ניתן לקבוע שהאחריות לכך רובצת לפתחי הנאשמים שאינם אחראיים להצתה כאמור לעיל.

34. כאן יש לציין כי כל טענות המאשימה בדבר שריפת גז המתאן באתר הטמנת הפסולת באמצעות המבערים שהיו קיימים ושהותקנו במקום אינן רלוונטיות. המאשימה לא הוכיחה ולו ראשית הוכחה, כי השריפה נגרמה כתוצאה מהתלקחות באתר הטמנת הפסולת והמשיכה אל מערום הצמיגים. להיפך, ממכלול הנסיבות עולה, כי השריפה התמקדה במערום הצמיגים בלבד. אתר ההטמנה לא נפגע. בנסיבות אלה, לא מצאתי בכלל הטענות בעניין זה ממש. עוד יש לציין כי לא מצאתי רלוונטיות בהתראות השונות ובתכתובות השונות שבין הרגולטור ובין הנאשמת 1 המצביעות על התרשלות מצדם של הנאשמים כפי שניסתה המאשימה לטעון. ממילא לאור הניתוח דלעיל, לא מצאתי כי הנאשמים פעלו ברשלנות. זאת ועוד, כלל התכתובות שהוצגו נמשכו עד שנת 2007, בעוד שהשריפה פרצה בשנת 2009. בנסיבות אלה, כאמור, סבורתי כי אין בתכתובות רלוונטיות, גם משום שהן מצביעות על סכנות שונות שלא התממשו בסופו של יום.

35. עוד יש להבהיר כי על אף שאין מחלוקת, ועל אף הודאת הנאשם 2 גם בשמה של הנאשמת 1 כי מרכז המחזור פעל ללא רישיון עסק [ותקופה מסוימת גם אתר סילוק הפסולת פעל לאחר שרישיונו פקע] לא מצאתי לנכון להרשיע את הנאשמים בעבירה כאמור, אף לא לפי סעיף 184 בחוק סדר הדין הפלילי התשמ"ב 1982.

המאשימה הודיעה על תיקון כתב האישום באופן שנמחקו העבירות של ניהול עסק ללא רישיון, בשלבים המוקדמים של ההליך, בטרם מענה ובידיעת הנאשמים. ברי כי המאשימה הבינה כי לו תטען שפעל במקום מרכז מחזור [אך ללא רישיון עסק] יקשה עליה בנסיבות העניין לבקש להרשיע את הנאשמים בתוצאות השריפה. בנסיבות אלה, לא ניתן לומר כי נתנה לנאשמים הזדמנות הוגנת להתגונן בפני הרשעה בעבירה של ניהול עסק ללא רישיון. טענה זו עומדת בלב הגנתם, ולאור התיקון בכתב האישום אין זה הוגן וראוי להרשיע את הנאשמים בעבירה כאמור, מה עוד שהמאשימה לא בקשה זאת.

לאור כלל האמור אני מורה על זיכוי הנאשמים מהעבירות המיוחסות להם בכתב האישום.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בתוך 45 ימים.

ניתנה והודעה היום י' כסלו תשע"ו,
22/11/2015 במעמד הנוכחים.
שרה חביב, שופטת